

# 7 Чудес Микола



**Бібліотека-філіал для юнацтва**

# Миколаївські катакомби

Мережа підземних ходів і лабіринтів під містом. Мають природний і штучний характер походження. Десь кам'яну породу вимили потужні підземні води, а десь під землею працювали люди, видобуваючи камінь для будівництва міста. Підземелля мають два-три, а може, і більше ярусів. Деякі ходи знаходяться на глибині 3-4 метри, інші - 8 і 20 метрів від рівня земної поверхні.

Історія появи миколаївських підземель загадкова, про них ходять легенди і міфи. Систематичним дослідженням катакомб майже ніхто не займався. У 1920-х роках були проведені дослідження підвалів з прилеглими до них ділянками тунелів. Деяка інформація зустрічається у звітах будівельних організацій довоєнного і післявоєнного періоду. У 1956 році військовим флотом була організована велика експедиція під керівництвом інженера Олександра Васильовича Алексєєва. Ним було складено план і докладний опис пройдених тунелів. Сьогодні всі входи в підземелля замуровані, засипані, заповнені водою.



# Городище «Дикий сад»

Городище "Дикий Сад" відкрив археолог Феодосій Тимофійович Камінський 15 серпня 1927, регулярні дослідження місцевості почалися з 1990 року. Однією з перших знахідок став бронзовий казан, залишки чотирьох жител, в яких проживали наші предки - давні люди, що належали до так званої "білозерської культури". Вчені стверджують, що городище "Дикий Сад" всього на тисячу років молодше єгипетських пірамід, але на 500 років старше відомої Ольвії. Це єдине степове городище епохи середньої бронзи, знайдене в Україні. Під час розкопок археологи виявили кілька десятків бронзових предметів (від булавки до котла), понад сто видів кам'яних виробів (ковадла, верстати, сокири), останки поховань людей і навіть оборонні споруди. "Дикий Сад" - єдиний в Україні археологічний пам'ятник - залишки чорноморського міста-порту часів легендарної Трої.



# Миколаївська астрономічна обсерваторія



Миколаївська обсерваторія — одна з найстаріших обсерваторій Східної Європи, заснована в 1821 році як морська. У 1992 році стає самостійним науковим закладом України, а з 2002 року — Науково-дослідним інститутом «Миколаївська астрономічна обсерваторія». Миколаївська обсерваторія була включена до Попереднього списку об'єктів Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО від України.

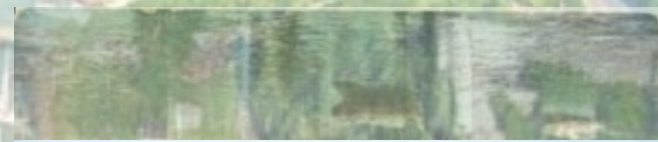
Миколаївська астрономічна обсерваторія заснована адміралом Олексієм Самуїловичом Грейгом як морська обсерваторія з метою забезпечення Чорноморського флоту часом, картами та навчання морських офіцерів астрономічними методами орієнтування. За рекомендацією Василя Яковича Струве на пост першого директора був призначений Карл Христофорович. У 1992 році Миколаївська астрономічна обсерваторія здобула статус самостійної наукової установи, в 2002 році отримала офіційний статус науково-дослідного інституту.



# Миколаївський яхт-клуб

Це найбільш старовинний яхт-клуб на території України. 22 серпня 1888 року Морське міністерство затвердило Статут миколаївського яхт-клубу і виділило місце на річці Інгул. 7 травня 1889 яхт-клуб святкував своє офіційне відкриття. Ініціатором створення яхт-клубу був капітан 1-го рангу Євген Голіков. Першими членами нового яхт-клубу стали 66 чоловік, але вже через 10 років установа об'єднувала більше 300 спортсменів, а флотилія налічувала 35 суден.

До кінця XIX століття за членами яхт-клубу числиться декілька тогочасних рекордів. 17 травня 1904 року відбулося урочисте відкриття нового приміщення яхт-клубу. На честь цієї події відбулася регата, в якій брали участь яхти Миколаївського, Чорноморського і Катеринославського клубів. Вже не один десяток років Миколаїв є традиційним місцем проведення екологічної вітрильної регати імені Сергія Шаповалова, в якій беруть участь яхтсмени усієї України.



# Зоопарк

Сьогодні колекція зоопарку налічує близько 460 видів тварин, з яких 220 видів, занесених до Міжнародної Червоної книги. Це найбільша колекція в Україні. Миколаївський зоопарк був заснований міським головою Миколою Павловичем Леонтовичем. До революції Акваріум був його приватною колекцією і розміщувався в будинку міського голови. Акваріум був обладнаний за останнім словом техніки того часу: мав електричні компресори, підігрівачі. Риби були розміщені в 75 акваріумах. Подібних колекцій у всій Європі було тільки сім. У 1918 році колекція Леонтовича була націоналізована, а він сам був призначений першим директором Держакваріуму. 25 червня 1922 року відбулося друге урочисте відкриття Миколаївського Держакваріуму. Цього року його відвідало близько 40 тисяч чоловік. У 1925 році при Акваріумі був відкритий зоологічний відділ, і заклад став іменуватися Акваріум-Зоосад. Для того, щоб повністю ознайомитися з колекцією зоопарку, необхідно виділити цілий день. У 2011 році Миколаївський зоопарк відзначав свій столітній ювілей.



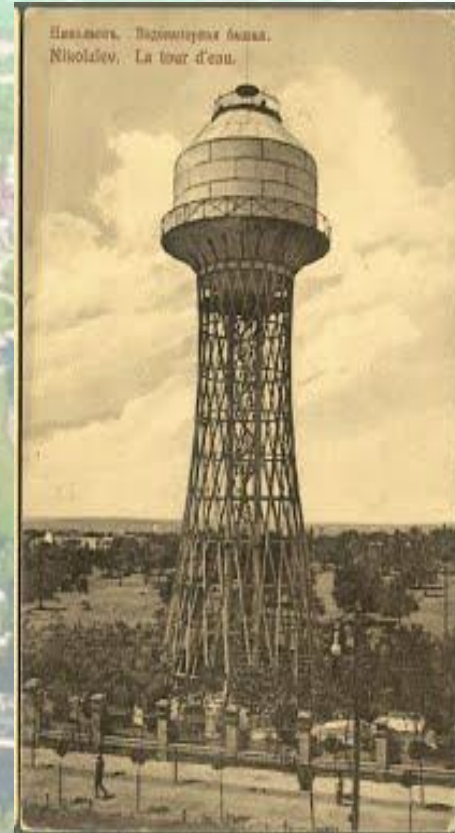
# Шуховська вежа

Більше ста років стоїть на вершині Спаського водонапірна башта. Вона має статус пам'ятника історії і культури.

Особливість вежі полягає в її гіперболоїдній конструкції, яка, незважаючи на свою кривизну, будується з прямих балок. Вперше таку форму ввів в архітектуру відомий російський інженер В.Г.Шухов.

Питання про будівництво водонапірної вежі в Миколаєві виникло у липні 1904 року. Найбільш вдалим був визнаний проект В.Шухова, інженера московського заводу. Міська громада витратила на його здійснення 35 тисяч 638 рублів 99 копійок. В 1906 році було розпочато буріння свердловин і будівництво кам'яного фундаменту. Металеві конструкції привозили з Москви і збирали на місці на болтах. Висота вежі - 84 фути (25 метрів, з баком 32 метри), загальна ємність бака - 50 тисяч відер (615 м3). Всередині остова є гвинтові сходи, а навколо вежі - металевий балкон.

У період фашистської окупації башту підірвали і перекинули. Незабаром після звільнення міста споруду було успішно відновлено. Зараз вежа не використовується за своїм прямим призначенням, але залишається гордістю Миколаєва.



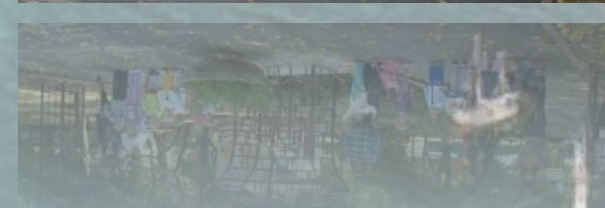
# Дитяче містечко "Казка"

Дитяче містечко «Казка» - унікальний об'єкт відпочинку та розваг, єдиний у своєму роді культурно-ігровий комплекс в Україні. Автор проекту забудови та художнього оформлення - Вадим Павлович Попов, який згодом став головним архітектором будівництва.

Кожна споруда в містечку несе в собі риси певного казкового сюжету. Урочисте відкриття «Казки» відбулося 19 травня 1982 року.

Великий павільйон з півником і амфітеатром для концертів та інших масових заходів, дерев'яна фортеця і середньовічний кам'яний замок, морська гавань з вітрильником «Буян», який являє собою макет першого судна, побудованого на миколаївській верфі в 1790 році, два маяка, справжній паровоз, карусель з вченим котом і русалкою з казок О.С. Пушкіна (чарівне «Лукомор'я»), декоративний басейн з фонтанами, веселі атракціони, ігрові автомати - таким містечко став першим відвідувачам. Яскравим, привабливим і прекрасним.

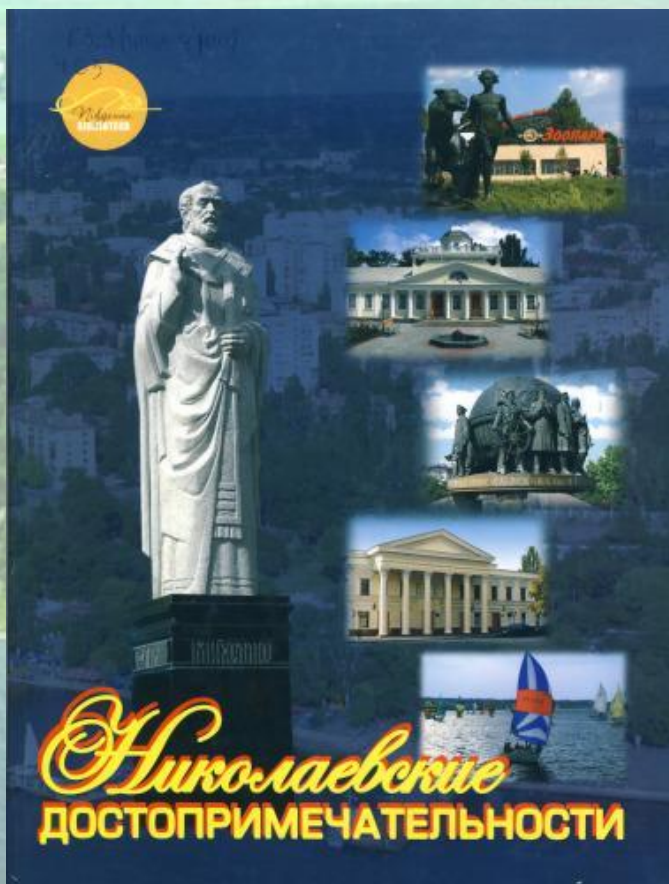
До свого 25-річчя містечко повністю оновився.





# Використана література

Эта книга знакомит николаевцев и гостей с историей создания и сегодняшним днем основных достопримечательностей г. Николаева. Ингульский и Варваровский мосты, известные своей уникальностью, Яхт-клуб и лучший в Украине зоопарк – любимые места отдыха горожан, старейшая обсерватория страны, Академические театры и древнегреческий город Ольвия, единственный в Украине Музей судостроения и флота, библиотеки и водолечебница, памятники и церкви, их творцы и хранители – все это для любознательных и небезразличного читателя.



**Николаевские достопримечательности [Текст] / авт. коллектив: И.И. Александренко, Т.В.Березовская, Н.С.Берсон и др. — Николаев : Возможности Киммерии, 2010. — 336 с. : 461 ил. — (в пер.)**

Ю.С. КРЮЧКОВ

АРХИТЕКТУРА  
СТАРОГО  
НИКОЛАЕВА

Эта новая книга является, можно сказать, уникальной, поскольку до сих пор не было такой фундаментальной книги по архитектуре старого Николаева.

А ведь архитектура разрушается у нас на глазах: исчезают старые здания, уничтожаются отдельные архитектурные детали. Поэтому она, в некотором смысле, увековечивает то, что исчезает во времени.

Автор излагает свой взгляд на архитектуру и строительство Николаева за весь дореволюционный период. Вы можете познакомиться с наиболее характерными для Николаева тремя архитектурными направлениями - классицизма, эклектики и модерна. Книга иллюстрирована более чем 470 рисунками и фотографиями, причём современные фотографии выполнены самим Ю.С. Крючковым.

**Крючков, Ю.С. Архитектура Старого Николаева / Ю.С. Крючков. - Николаев: "Возможности Киммерии", 2008. - 240 с., 455 илл.**

Ю.С.Крючков



**Град Святого Николая**

Путеводитель по старому Николаеву

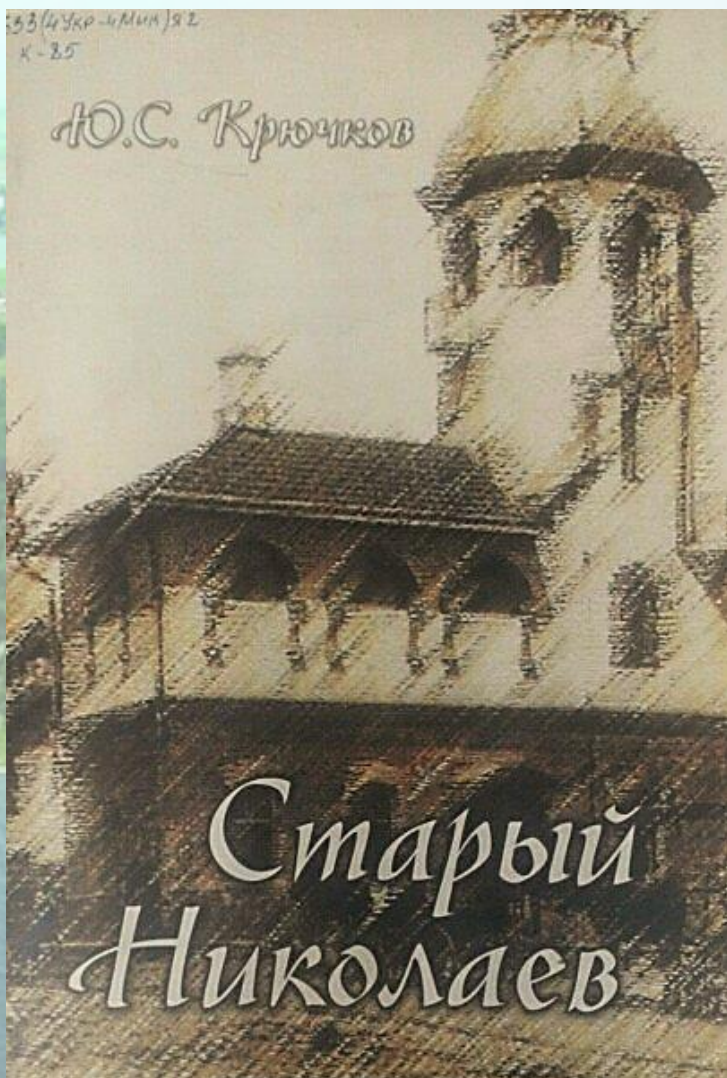
Исторические рамки этого путеводителя от основания города до 1918 года, т.е. это период, когда город развивался в пределах Николаевского полуострова и его окрестностей. Книга состоит из двух частей: истории развития самого города и описания его улиц, площадей, скверов и т.п. с наиболее примечательными зданиями и другими объектами. Наиболее интересные в историческом или архитектурном смысле здания выделены и описаны отдельно.

В качестве иллюстраций использованы оригинальные почтовые открытки с видами Николаева, планы, карты, фотографии улиц и домов. И в результате получилась живая история города, показывающая его историческое развитие и современное состояние.

**Крючков, Ю.С. «Град Святого Николая: путеводитель по старому Николаеву»**

-

**Николаев: "Возможности Киммерии", 2003.- 256 с.**



Это новое издание отличается от предыдущих тем, что в нём расширено информационное поле, а именно - в книгу включено большое количество планов города и карт окрестностей Старого города, а также фотографий наиболее интересных зданий и улиц. Всего представлено около 580 топонимов города. В названиях указывается их происхождение, год их появления и приведены все переименования вплоть до нашего времени. Интерес представляют планы города Николаева разных лет - 1860, 1898, 1908 г.

**Крючков, Ю.С. «Старый Николаев: топонимический словарь - справочник»**

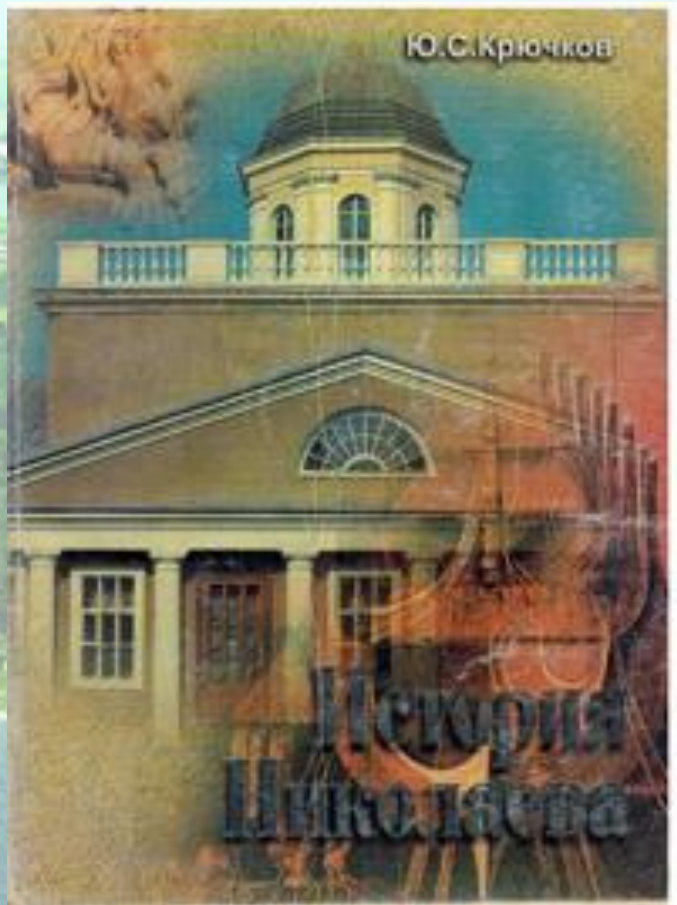
**- Николаев: Изд-во Ирины Гудым, 2008. - 128 с., ил.**



Эта книга была задумана очень давно как памятник родному городу. И главной её целью было не допустить, чтобы из памяти города исчезли старые, исторически сложившиеся названия улиц, окрестностей, а с ними и часть нашей истории.

Автор книги попытался на основе документов восстановить лингвистическую и культурно-историческую биографию каждого географического объекта города и его ближайших окрестностей. Кроме названия обязательно указывается, кем и когда было дано название и какие исторические лица или события были связаны с этим названием. Книга раскрывает нам историю Николаева, его улиц, площадей и скверов, промышленных и хозяйственных объектов, окрестностей и пригородов.

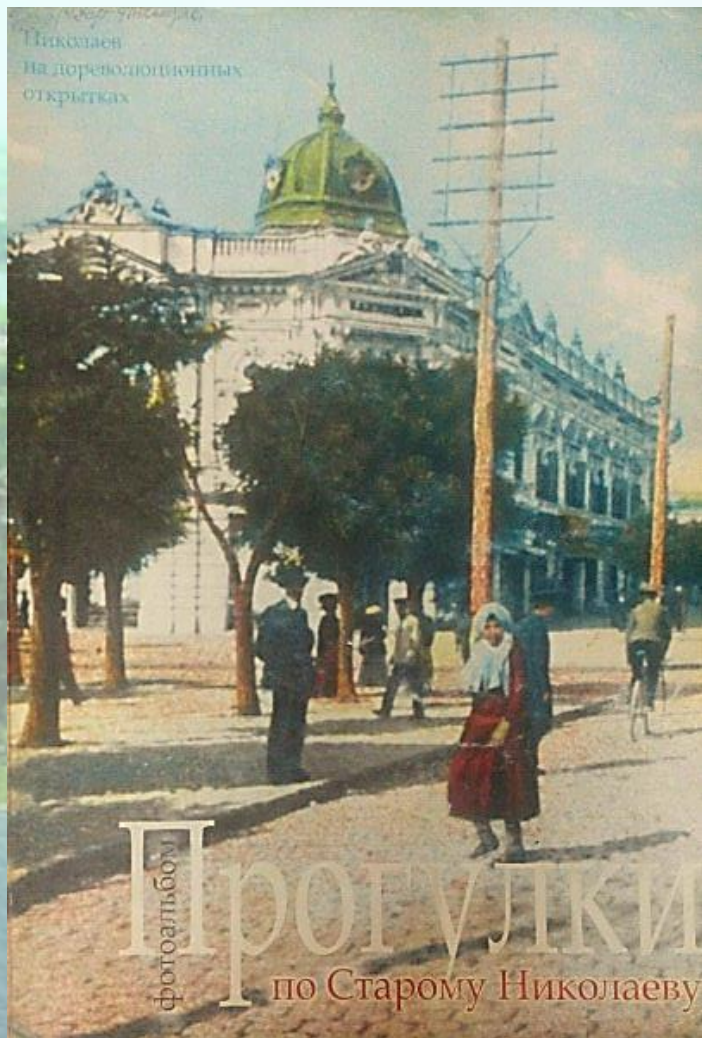
**История улиц Николаева: топонимический путеводитель по городу и окрестностям. Ю.С. Крючков. - Николаев: "Возможности Киммерии", 1997. - 159 с.**



При написании этой книги Юрию Семёновичу пришлось решать вопрос о периодизации истории города: или делении истории по царствованиями императоров, или по марксистским общественно-историческим форматам.

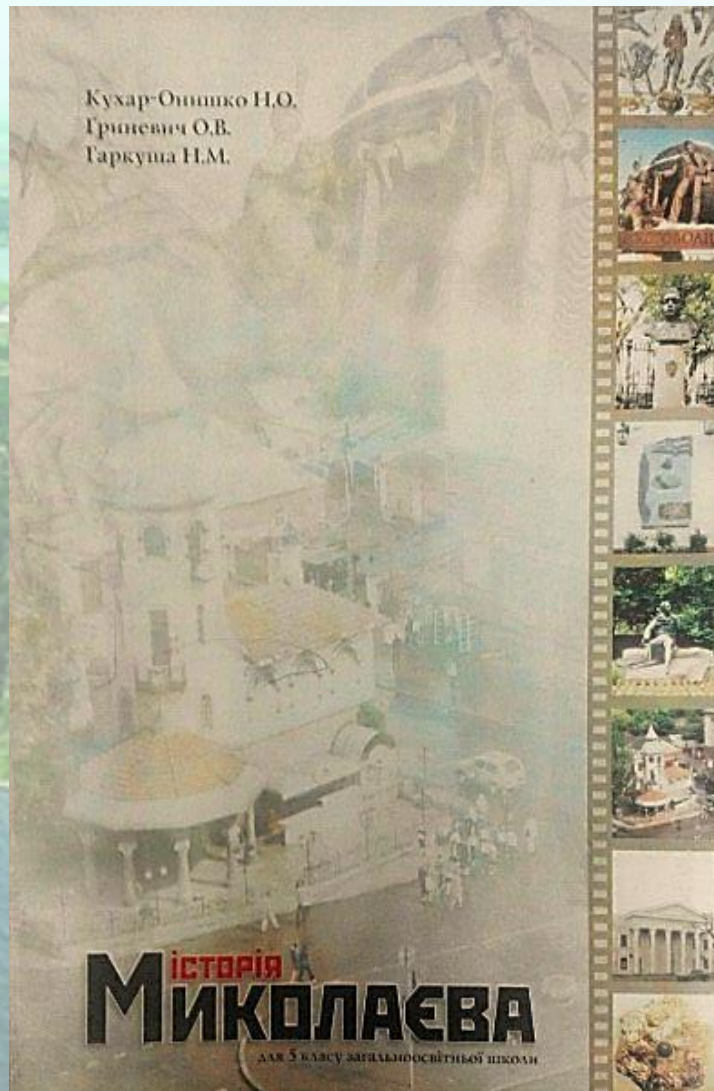
Но было принято решение о том, что история города должна быть естественной, в его связи с развитием общероссийских и мировых событий, а также с внутренней жизнью города. При написании книги были использованы около 400 источников как печатных, так и архивных. И результатом этого стала книга об истории Николаева начиная от его создания и заканчивая современностью.

**История Николаева от основания до наших дней. Ю.С. Крючков. - Николаев: МП "Возможности Киммерии", 1996. - 299 с.**



В этой книге вы сможете найти уникальные раритетные открытки с изображениями старого Николаева. Интереснейшая книга предоставит вам возможность окунуться в прошлое нашего родного города.

**Прогулки по старому Николаеву. Николаев на дореволюционных открытках : фотоальбом / гл. ред. В. А. Карнаух ; сост., автор текста Н. А. Кухар-Онышко. - Николаев : Возможности Киммерии, 1997. - 88 с. : фот. - (Николаевская библиотека ; вып.3)**



«Історія Миколаєва» - систематизований узагальнений курс з історії рідного краю для учнів 5-го класу. Ілюстрації та завдання до кожного розділу допоможуть школярам краще засвоїти навчальний матеріал.

**Кухар-Онишко, Н. О. Історія Миколаєва : навч. посібник для 5 кл. загальноосвіт. школи / Н. О. Кухар-Онишко, О. В. Гриневич, Н. М. Гаркуша ; ред. В. А. Карнаух. - Миколаїв : Можливості Кіммерії, 2000. - 100 с. : ілюстр., фот.**



# «Дикий Сад»

археологический памятник  
XIII-IX вв. до н.э. -  
ровесник Трои!



Николаев  
2007

Заселение полуострова, на котором сегодня стоит Николаев, началось очень давно. Ученые предполагают, что первые люди появились на наших землях в период позднего палеолита, то есть более 15 тысяч лет тому назад.

Сегодня на территории древнего городища "Дикий Сад", которое находится в самом центре старого Николаева, ученые находят бронзовые орудия труда. Возраст находок - около трех тысяч лет. В этой брошюре вы сможете ознакомиться с историей городища, а также узнать о наиболее важных находках археологов.

«Дикий сад» археологический памятник XIII-IX вв. До н. э. – ровесник Трои. – Николаев: Издательство Ирины Гудым, 2007. – 15 с.



В книге рассказывается об истории и современности города Николаева. Книга адресована детям младшего и среднего школьного возраста. Она также будет интересна всем, кто любит родной город, и гостям Николаева.

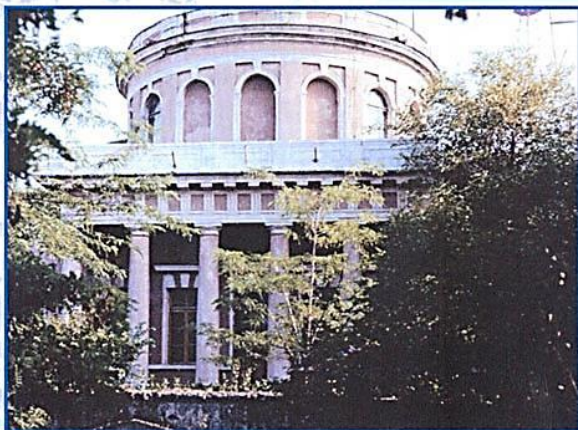
**Моє улюблене місто Миколаїв [Текст] : книга для учнів початкових класів / Ю. Й. Любаров ; ред. А. М. Гноєвий, В. В. Мехеда. – Миколаїв : Типографія “Євро-Прес”, 2007. - 48 с.: іл.**



Николаев известен своим зоопарком, возможно, не меньше, чем построенными авианосцами. В этом - заслуга Николая Павловича Леонтовича, занимавшего пост городского головы в начале XX века. В эти годы шли войны, происходили революции, стачки, забастовки. Но Леонтович, решая сложные проблемы жизнеустройства Николаева, всегда был любителем животных и старался разнообразить жизнь земляков. Именно о биографии этого замечательного человека повествует эта книга, написанная директором зоопарка В. Топчим.

**Топчий, В. Мой Леонтович / В. Топчий // В. Топчий Мой Леонтович, Н. Троянов Завтрак у городского головы. – Николаев, 2006. – С. 37 – 95: ил.**

МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ УКРАИНЫ  
НАУЧНО-ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКИЙ ИНСТИТУТ  
НИКОЛАЕВСКАЯ АСТРОНОМИЧЕСКАЯ ОБСЕРВАТОРИЯ

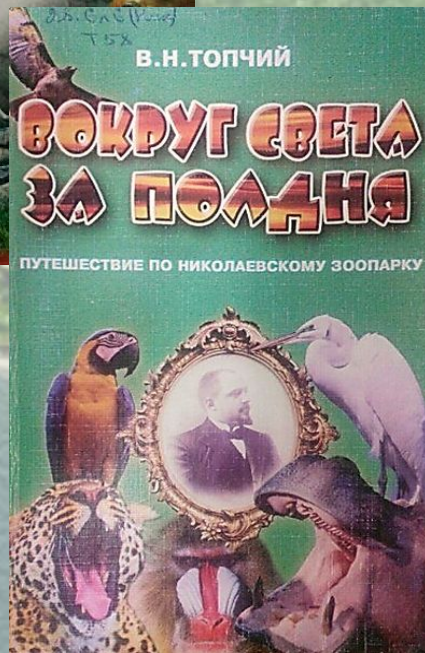
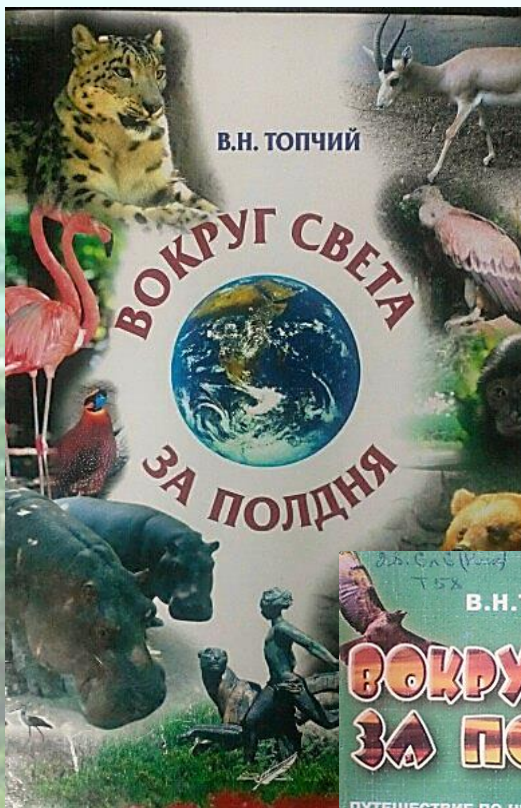


Г. М. Петров, Г. И. Пинигин

**КАРЛ КНОРРЕ — ПЕРВЫЙ АСТРОНОМ  
ЧЕРНОМОРСКОГО ФЛОТА**

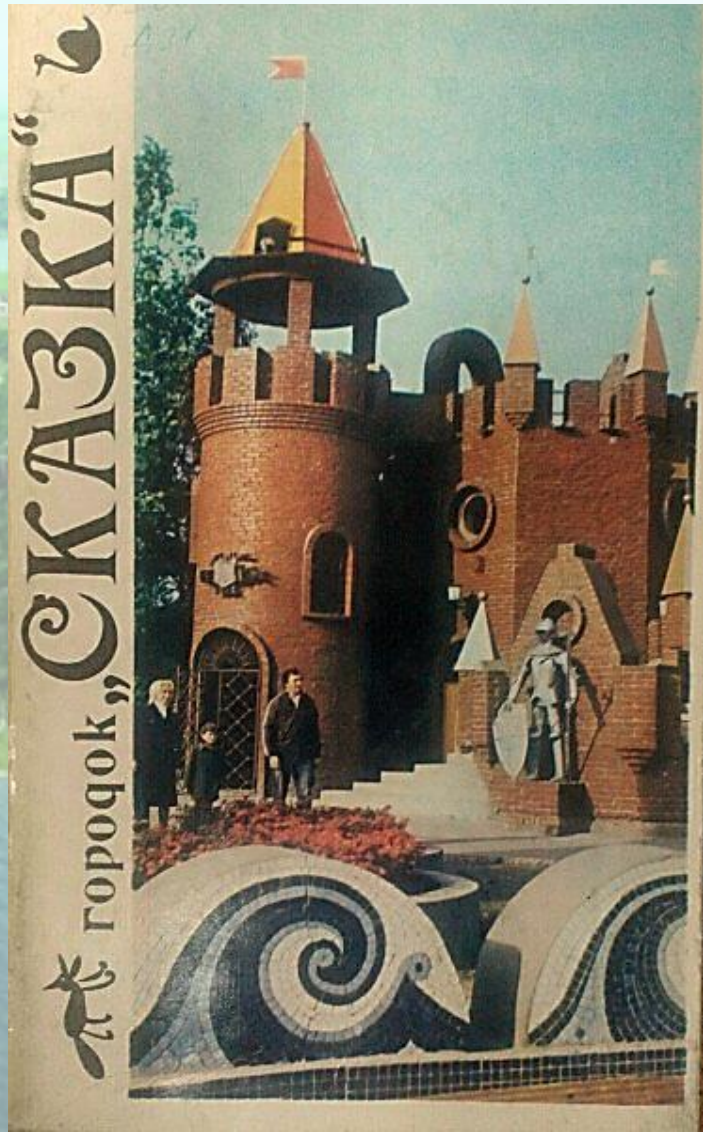
В 2004 году серия библиографических сборников продолжена была этой книгой. В книге отражены основные этапы жизни, научной и научно-организационной деятельности известного астронома, первого директора Николаевской морской, а позднее астрономической обсерватории Карла Христофоровича Кнорре. Книга написана для научных сотрудников и всех интересующихся историей отечественной астрономии в период ее становления в одной из старейших на юге Украины обсерватории в г. Николаеве. Книга написана на русском языке.

**Карл Кнорре – первый астроном Черноморского флота”, Петров Г.М.,  
Пинигин Г.И. – Николаев, Атолл, 2004, 84 с.**



Издание знакомит читателя с историей и обитателями одного из старейших зоопарков Европы – Николаевским, имеющим уникальную коллекцию диких животных со всех континентов земли. Книга увлекательно и образно рассказывает об охране, изучении и разведении животных в неволе. Особое внимание уделено значению животных в культуре человека – мифах, религиях, обрядах, поэзии. Большое количество иллюстраций позволяет ближе познакомиться с питомцами зоопарка.

**Топчий, В. Вокруг света за полдня: путешествие по Николаевскому зоопарку / В. Топчий. – К., 2006. – 96 с., ил.**



Детский городок "Сказка" - живописный уголок в центре города, любимое место отдыха многих николаевцев и гостей города, начиная от самых маленьких и заканчивая взрослыми. Не одно поколение николаевских мальчишек и девчонок выросло на "сказочных" дорожках. В этой книге вы сможете увидеть самые интересные и удивительные фото со времён открытия детского городка

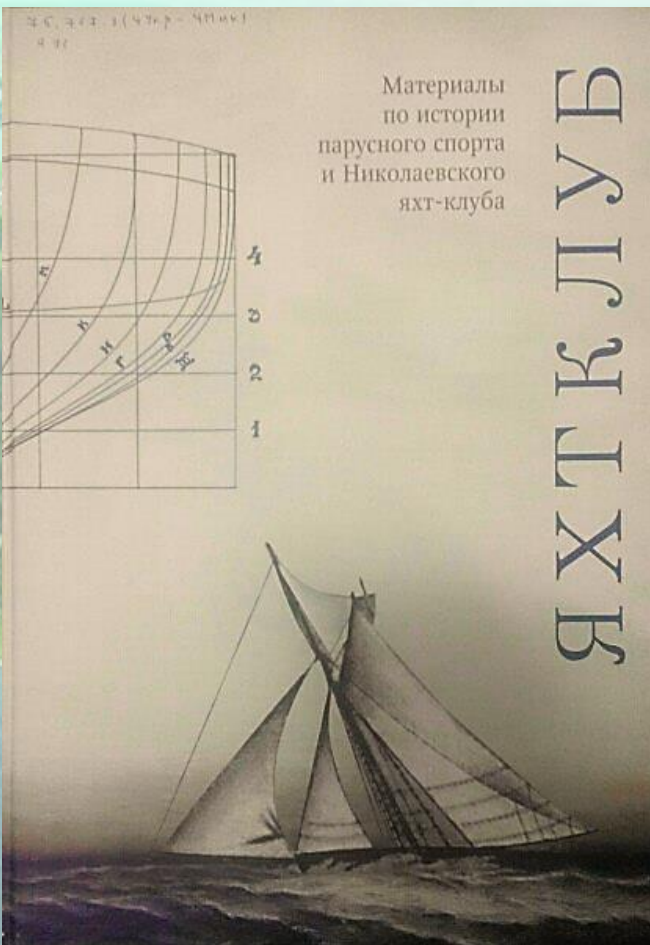
**Демченко Ю. Н. Городок «Сказка»: Фотоочерк. – Одесса: Маяк, 1985. – 64 с., ил., цв.ил.**

Набережная Флотского бульвара... От военного порта, до прогулочной набережной — таков путь развития этого прекрасного места у слияния Ингула и Буга.

Издание приурочено к 125-летию Николаевского яхт-клуба, она построена как разножанровый сборник. Воспоминания, письма, путевой дневник. Летопись первого полувека: от сословной замкнутости Речного яхт-клуба до массового спорта 30-х годов XX века. Исторические и современные републикации, документы, фотографии. Содержит более девятисот иллюстраций, в подавляющем большинстве публикуемых впервые. Прослеживает становление и развитие парусного спорта, преемственность поколений под объединяющими символами — Море, Парус, Яхт-клуб.

Материалы  
по истории  
парусного спорта  
и Николаевского  
яхт-клуба

ЯХТКЛУБ



**Л. Траспов "ЯХТКЛУБ: Материалы по истории парусного спорта и Николаевского яхт-клуба". – Николаев, «Наваль», 2013.**